

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permiseunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court’s database HUDOC.

Emitent CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
Publicată în : MONITORUL OFICIAL nr. 588 din 7 iulie 2006

HOTĂRÂREA
din 26 ianuarie 2006, definitivă la 26 aprilie 2006,
în Cauza Lungoci împotriva României
(Cererea nr. 62.710/00)

Strasbourg

Această hotărâre va rămâne definitivă în cazurile definite în art. 44 alin. 2 din Convenție. Ea poate fi supusă unor modificări de formă.

În Cauza Lungoci împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră formată din: domnii B.M. Zupancic, președinte, L. Caflisch, C. Bîrsan, doamna M. Tsatsa-Nikolovska, domnul V. Zagrebelsky, doamnele R. Jaeger, I. Ziemele, judecători, și domnul V. Berger, grefier de secție,

după ce a deliberat în Camera de consiliu la data de 5 ianuarie 2006,

pronunță următoarea hotărâre, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 62.710/00) îndreptată împotriva României, prin care un cetățean al acestui stat, doamna Marina Elena Lungoci (*reclamanta*), a sesizat Curtea la data de 26 mai 2000 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Reclamanta, căreia i-a fost admisă cererea de acordare a asistenței juridice, este reprezentată de către domnul I. Igreș, avocat din București. Guvernul român (*Guvernul*) a fost reprezentat de doamna B. Ramașcanu, agent guvernamental.

3. Reclamanta pretinde, în temeiul art. 6 alin. 1 din Convenție, o încălcare a dreptului sau de acces la o instanță pentru a-și putea demonstra titlul de proprietate asupra unui imobil

pe care aceasta l-a moștenit. Ea consideră că acest lucru este o încălcare a dreptului la respectarea bunurilor, în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1.

4. Cererea a fost atribuită Secției a doua a Curții (art. 52 alin. 1 din Regulament). În cadrul acesteia, camera însărcinată cu examinarea cauzei (art. 27 alin. 1 din Convenție) a fost formată în conformitate cu art. 26 alin. 1 din Regulament.

5. Prin Decizia din 31 august 2004, Curtea a declarat cererea parțial admisibilă.

6. La data de 1 noiembrie 2004, Curtea a modificat componența secțiilor sale (art. 25 alin. 1 din Regulament). Prezenta cauză a fost atribuită Secției a treia astfel remaniată (art. 52 alin. 1).

7. Atât reclamanta, cât și Guvernul au depus observații scrise privind fondul cauzei (art. 59 alin. 1 din Regulament).

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

8. Reclamanta s-a născut în anul 1943 și locuiește în București.

9. În temeiul unei convenții încheiate la data de 10 martie 1947 între G.I., N.I. și M.I., în calitate de proprietari ai unui imobil, și R.S. și M.D. (tatăl reclamantei), în calitate de reparatori-constructori, înregistrată la Administrația Financiară a Sectorului 1 din București la data de 7 februarie 1947, aceștia din urma s-au obligat să repare parterul și subsolul imobilului mai sus amintit, urmând să obțină în schimb proprietatea mai multor apartamente pe care trebuiau să le construiască deasupra parterului, o cotă-parte din terenul aferent acestor apartamente, precum și doua garaje.

10. La data de 6 august 1947, G.I., N.I. și M.I. au făcut un partaj voluntar, în urma căruia N.I. a devenit proprietarul exclusiv al imobilului anterior amintit.

11. În 1950, în temeiul Decretului de naționalizare nr. 92/1950, unul dintre apartamentele imobilului a devenit proprietatea statului, restul imobilului fiind confiscat de către Partidul Comunist, prin Hotărârea Consiliului de Miniștri din 7 iulie 1950. Ulterior, prin Hotărârea din 26 martie 1955, Consiliul de Miniștri și-a apropiat acea parte a imobilului identificată prin Hotărârea din 7 iulie, menționată mai sus. Din probele administrate de cele două părți rezultă ca o societate de stat, denumită în prezent H., a fost însărcinată cu administrarea întregului imobil, prin Decizia Tribunalului Popular al Raionului Stalin din 3 mai 1955.

1. Prima acțiune în revendicare

12. La data de 6 aprilie 1992, reclamanta, în calitate de moștenitoare a lui M.D., a introdus împotriva societății H. o acțiune în revendicare în ceea ce privește apartamentele ce aparținuseră tatălui său. Ea a afirmat că statul își apropiase aceasta proprietate fără titlu

valabil. Ulterior, reclamanta și-a îndreptat acțiunea și împotriva Consiliului General al Municipiului București (*Consiliul*).

13. La data de 27 octombrie 1993, Judecătoria Sectorului 1 București i-a admis cererea. Aceasta a statuat ca acea convenție încheiată între tatăl sau și proprietarii imobilului avea valoare de titlu de proprietate și ca, în calitate de moștenitoare, ea se putea pretinde titulara dreptului de proprietate asupra apartamentelor nr. 3, 5 și 7. Mai mult, instanța a constatat ca statul nu și-a putut dovedi dreptul de proprietate asupra imobilului și a conchis că acesta fusese transferat în mod abuziv în patrimoniul statului. Instanța a dispus că societatea H. și Consiliul să pună reclamanta în posesia apartamentelor sale și să îi înscrie dreptul de proprietate în registrul de inscripțiuni imobiliare.

14. Consiliul a introdus apel împotriva acestei sentințe, arătând că imobilul devenise proprietatea statului în baza Decretului de naționalizare nr. 92/1950 și ca, în plus, tatăl reclamantei nu formulase nicio contestație împotriva acestei măsuri, conform legislației în vigoare la data respectivă. De asemenea, Consiliul a afirmat că reclamanta nu solicitase recunoașterea dreptului de proprietate asupra terenului aferent apartamentelor sale, în baza unei legi din 1991.

15. La data de 13 mai 1994, Tribunalul Municipiului București a respins apelul introdus de Consiliu ca nefondat. Reluând argumentele judecătoriei, acesta a considerat, la rândul său, că naționalizarea nu avusese temei juridic.

16. La data de 3 decembrie 1994, Curtea de Apel București a admis recursul Consiliului împotriva acestei decizii, a casat decizia tribunalului și, pe fondul cauzei, a considerat că acea convenție semnată la data de 10 martie 1947 nu transferase dreptul de proprietate, în ciuda autentificării și transcrierii sale în registrul de inscripțiuni imobiliare, și ca, în lipsa unui act de transfer al proprietății, convenția respectivă nu avea valoare de titlu de proprietate. În consecință, Curtea de Apel București a respins acțiunea în revendicare a reclamantei ca neîntemeiată.

2. Acțiunea în constatarea valabilității convenției din 1947

17. La data de 17 octombrie 1995, reclamanta a sesizat Judecătoria Sectorului 1 București cu o acțiune îndreptată împotriva lui I.L. (fiica lui N.I.), cu scopul de a constata valabilitatea convenției încheiate la data de 10 martie 1947 între tatăl sau și terții menționați mai sus (paragraful 9 de mai sus) și de a i se recunoaște astfel calitatea de proprietar al celor trei apartamente construite deasupra parterului imobilului în litigiu.

18. La data de 28 martie 1997, instanța i-a admis cererea și a constatat că ea era proprietara apartamentelor nr. 3, 5 și 7 din imobil, precum și a cotei-părți din terenul aferent. Aceasta a reținut că obiectul cererii era constatarea de către instanțe a dreptului de proprietate al reclamantei asupra părții litigioase a imobilului. Instanța a reținut că, în virtutea convenției din 1947, părțile la convenție ar fi trebuit să întocmească, la sfârșitul lucrărilor prevăzute de actul respectiv, un proces-verbal de livrare în baza căruia dreptul de proprietate asupra celor

trei apartamente ar fi fost transferat reparatorilor-constructori ai imobilului. Apoi a mai adăugat:

„(...)ceea ce reclamanta dorește să obțină prin aceasta acțiune este constatarea, pe calea unei hotărâri judecătorești, a tranzacției intervenite între părți (la convenția din 1947), care nu ar putea avea putere juridică în lipsa procesului-verbal de livrare necesar pentru transferul dreptului de proprietate asupra apartamentelor construite deasupra parterului.”

19. În sfârșit, instanța a mai adăugat că, deși în momentul pronunțării sentinței imobilul aparținea statului, reclamanta avea interesul să introducă o asemenea acțiune pentru a beneficia de indemnizația prevăzută de Legea nr. 112/1995 pentru reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului, cu modificările ulterioare (Legea nr. 112).

Aceasta sentința a rămas definitivă prin neapelare.

3. Cea de a doua acțiune în revendicare

20. La o dată neprecizată, reclamanta a introdus în fața Tribunalului Municipiului București o nouă acțiune în revendicare imobiliară împotriva Consiliului, întemeindu-și acțiunea pe Sentința rămasă definitivă din 28 martie 1997. Ea a revendicat apartamentele nr. 3, 5 și 7 din imobilul litigios.

21. La data de 30 noiembrie 1998, instanța a respins acțiunea datorită autorității de lucru judecat, considerând ca o altă instanță se pronunțase deja în privința dreptului de proprietate al reclamantei asupra celor trei apartamente, în procedura care s-a finalizat cu Decizia definitivă a Curții de Apel București din 3 decembrie 1994. Instanța a analizat dacă exista o identitate de părți și de obiect între cele două acțiuni în revendicare:

„[...] în temeiul articolului 1201 din Codul civil, instanța consideră [...] că exista o identitate de părți, de obiect și de cauza [a celor două acțiuni]. Identitatea părților presupune participarea acelorași persoane în aceeași calitate [...]. S-a constatat identitatea de obiect, adică [...] dreptul de proprietate asupra bunului revendicat. Prin urmare, instanța [...] va respinge acțiunea reclamantei. ”

22. Reclamanta a introdus apel împotriva acestei hotărâri. Ea a afirmat că nu exista o autoritate de lucru judecat, noua acțiune în revendicare fiind întemeiată pe o altă cauză, și anume Sentința rămasă definitivă din 28 martie 1997, prin care s-a constatat dreptul sau de proprietate asupra celor trei apartamente.

23. La data de 17 iunie 1999, Curtea de Apel București a respins apelul reclamantei, reluând argumentele tribunalului referitoare la autoritatea de lucru judecat.

24. Mai mult, aceasta a considerat că Sentința rămasă definitivă din 28 martie 1997 nu avea nicio influență asupra prezentei acțiuni și ca reclamanta s-ar fi putut prevala de sentința respectivă în cadrul unei cereri de revizuire a Deciziei din 3 decembrie 1994.

25. Reclamanta a formulat recurs împotriva acestei decizii. Ea a afirmat că, întrucât prima sa acțiune fusese respinsă pe motivul lipsei titlului și din moment ce Sentința din 28 martie 1997 ținea loc de titlu, o nouă acțiune ar trebui admisă.

26. La data de 17 decembrie 1999, Curtea Supremă de Justiție i-a respins recursul, pe motiv că nu a prezentat nici „actul de transfer al proprietății apartamentelor”, nici procesul-verbal de livrare prevăzut în convenția din 1947, drept care exista autoritate de lucru judecat.

II. Dreptul și practica internă pertinente

A. Codul civil

27. Articolul pertinent din Codul civil prevede următoarele:

Articolul 1201

„Este lucru judecat atunci când a doua cerere în judecată are același obiect, este întemeiată pe aceeași cauză și este între aceleași părți, făcută de ele și în contra lor în aceeași calitate.”

B. Codul de procedură civilă

28. Articolele pertinente din Codul de procedură civilă prevăd următoarele:

Articolul 111

„Partea care are interes poate să facă cerere pentru constatarea existenței sau neexistenței unui drept. Cererea nu poate fi primită dacă partea poate cere realizarea dreptului.”

Articolul 322

„Revizuirea unei hotărâri rămase definitive în instanța de apel sau prin neapelare, precum și a unei hotărâri dată de o instanță de recurs atunci când evocă fondul, se poate cere în următoarele cazuri:

„[...]”

5. dacă, după darea hotărârii, s-au descoperit înscrisuri doveditoare, reținute de partea potrivnică sau care nu au putut fi înfățișate dintr-o împrejurare mai presus de voința părților, ori dacă s-a desființat sau s-a modificat hotărârea unei instanțe pe care s-a întemeiat hotărârea a cărei revizuire se cere.

[...]

7. dacă exista hotărâri definitive potrivnice date de instanțe de același grad sau de grade deosebite, în una și aceeași pricină, între aceleași persoane, având aceeași calitate.

[...]

9. dacă Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale datorată unei hotărâri judecătorești, iar consecințele grave ale acestei încălcări continuă să se producă și nu pot fi remediate decât prin revizuirea hotărârii pronunțate. Conform jurisprudenței constante a instanțelor române, la data adoptării hotărârii atacate trebuie să existe „înscrișuri decisive noi” necesare revizuirii unei hotărâri definitive, iar un act eliberat după acea dată nu este considerat astfel.”

Articolul 324

„Termenul de revizuire este de o lună și se va socoti:

[...]

4. în cazurile prevăzute de art. 322 pct. 5, din ziua în care s-au descoperit înscrișurile ce se invocă ori, după caz, din ziua în care partea a luat cunoștință de hotărârea desființată sau modificată pe care s-a întemeiat hotărârea a cărei revizuire se cere;

[...]”

Articolul 327

„Dacă instanța încuviințează cererea de revizuire, ea va schimba, în tot sau în parte, hotărârea atacată.

[...] ”

ÎN DREPT

I. Asupra pretensei încălcări a art. 6 § 1 din Convenție

29. Reclamanta pretinde ca i s-a încălcat dreptul de acces la justiție din cauza respingerii, de către instanțele interne, a celei de-a doua acțiuni în revendicare a sa, pe motiv ca exista autoritate de lucru judecat. Ea invocă art. 6 alin. 1 din Convenție, care prevede următoarele, în partea sa pertinentă:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil [...] de către o instanță [...] care va hotărî [...] asupra contestațiilor referitoare la încălcarea drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil [...].”

30. Guvernul consideră că autoritatea de lucru judecat face parte din limitările justificate ale dreptului de acces la o instanță, contribuind la respectarea securității raporturilor juridice și a echității procedurii. Cu toate acestea, consideră ca autoritatea de lucru judecat nu afectează, în speță, substanța dreptului reclamantei de a avea acces la o instanță, în măsura în care instanțele naționale s-au pronunțat asupra temeiniciei cererii sale în cadrul primei acțiuni în revendicare. Nu se poate lua în discuție încălcarea art. 6 alin. 1 din Convenție decât în cazul în care principiul autorității de lucru judecat a fost aplicat în mod greșit de către instanțe. Guvernul consideră că, în speță, instanțele interne au stabilit în mod corect că există autoritate de lucru judecat, cauza celor două acțiuni în revendicare aduse de reclamanta în fața instanțelor naționale fiind aceeași, și anume convenția din 1947 și efectele sale juridice.

Acțiunea introdusă de către reclamantă, ce s-a încheiat prin Sentința din 28 martie 1997, nu a transferat un drept de proprietate în patrimoniul sau și, astfel, nu a creat un nou raport juridic. Prin urmare, nu era vorba decât de un nou mijloc de probă, ce nu putea constitui cauza celei de-a doua acțiuni în revendicare.

31. În observațiile sale complementare (ulterioare datei de 31 august 2004, data la care Camera a declarat cererea parțial admisibilă), Guvernul pune accentul pe faptul că excepția lucrului judecat constituie o limitare a dreptului de acces la justiție, care respecta cerințele impuse de jurisprudența Curții în materie. Mai exact, ea urmărea un scop legitim, și anume securitatea raporturilor juridice, existând un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul vizat (*Stubbings și alții împotriva Regatului Unit*, Hotărârea din 22 octombrie 1996, Culegere de hotărâri și decizii 1996-IV, p. 1502, § 50, *Ashingdane împotriva Regatului Unit*, Hotărârea din 28 mai 1985, seria A nr. 93, p. 24, § 57, și *Levages Prestations Services împotriva Franței*, Hotărârea din 23 octombrie 1996, Culegere de hotărâri și decizii 1996-V, p. 1543, § 40). Mai mult, Guvernul reamintește faptul că interpretarea și aplicarea legislației interne pertinente, printre care și excepția lucrului judecat, incumbă în primul rând instanțelor naționale.

32. Reclamanta combate argumentele Guvernului, considerând că Sentința din 28 martie 1997, care a constatat dreptul de proprietate al acesteia, a constituit un titlu ce nu exista în momentul primei acțiuni în revendicare. Astfel, cauza celei de-a doua acțiuni în revendicare era sentința mai sus menționată și nu convenția din 1947. Curtea Supremă de Justiție, prin Decizia rămasă definitivă din 17 decembrie 1999, a constatat și ea faptul că acea convenție din 1947 nu transferase dreptul de proprietate asupra părții litigioase a imobilului, însă ulterior a ignorat Sentința din 28 martie 1997.

33. Ca reacție la observațiile complementare ale Guvernului, reclamanta își reiterează argumentele pe care le-a prezentat în primele observații și arată că instanțele naționale sesizate cu cea de-a doua acțiune în revendicare nu și-au dat osteneală să justifice identitatea de cauza dintre cele două acțiuni.

34. Curtea a statuat deja ca art. 6 alin. 1 garantează tuturor persoanelor dreptul ca o instanță să analizeze orice contestație legată de drepturi și obligații cu caracter civil (*Golder împotriva Regatului Unit*, Hotărârea din 21 februarie 1975, seria A nr. 18, p. 18, § 36). În cauza se constată că reclamanta s-a putut folosi de căile de atac pe care i le oferea sistemul judiciar intern, și anume de o acțiune de constatare a valabilității unui drept cu caracter civil, urmată de o acțiune în revendicare ce a dus la Hotărârea rămasă definitivă din 17 decembrie 1999.

35. În sine, aceasta nu respecta în mod necesar imperativele art. 6 alin. 1 din Convenție: mai trebuie constatat faptul că nivelul de acces asigurat de legislația națională era suficient pentru a-i asigura persoanei „dreptul la o instanță”, ținând cont de principiul de preeminență a dreptului într-o societate democratică (vezi, printre altele, *F.E. împotriva Franței*, Hotărârea din 30 octombrie 1998, Culegere de hotărâri și decizii 1998-VIII, p. 3349, § 44, și *Yagtzilar și alții împotriva Greciei*, nr. 41.727/98, § 23, CEDO 2001-XII).

36. Desigur, dreptul de acces la justiție nu este absolut; el poate permite restricții admise implicit, întrucât, prin chiar natura sa, este reglementat de către stat. Elaborând o astfel de reglementare, statele se bucura de o anumită marjă de apreciere. Totuși, restricțiile aplicate nu pot limita accesul persoanei într-o asemenea manieră sau până într-acolo încât dreptul să fie atins în însăși substanța sa. În plus, aceste restricții nu sunt conforme cu art. 6 alin. 1 din Convenție decât dacă urmăresc un scop legitim și dacă există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul vizat (vezi *F.E. împotriva Franței* menționată mai sus, p. 3350, § 46, și *Yagtzilar și alții* menționată mai sus, § 26).

37. Curtea observă ca instanțele naționale au respins cea de-a doua acțiune în revendicare a reclamantei, în temeiul art. 1201 din Codul civil, pe motiv că exista autoritate de lucru judecat cu prima acțiune în revendicare pe care partea interesată o formulase. Ea consideră, împreună cu Guvernul, ca excepția autorității de lucru judecat urmărea un scop legitim deoarece ea viza, fără nici o îndoială, să asigure securitatea raporturilor juridice în materie civilă. Dacă acest obiectiv pare legitim în sine, el merită, în speță, o analiză dintre cele mai atente, fără a uita contextul general al cauzei. În cauza de față rolul Curții nu este nicidecum să controleze art. 1201 din Codul civil ca atare, ci să verifice dacă modalitatea în care aceste instanțe naționale au respins acțiunea în revendicare introdusă de către reclamanta, prin aplicarea dispozițiilor legale în materie de autoritate de lucru judecat, a respectat dreptul acesteia de acces la justiție (*Yagtzilar și alții* menționată mai sus, § 25, și *Skondrianos împotriva Greciei*, nr. 63.000/00, 74.291/01 și 74.292/01, § 28, 18 decembrie 2003).

38. Prima acțiune în revendicare a fost respinsă de către instanțele naționale pe motiv ca reclamanta nu și-a dovedit dreptul de proprietate asupra apartamentelor în cauza (paragraful 16 de mai sus). Deși în urma acțiunii în constatare ea a obținut o sentință rămasă definitivă prin care se constata dreptul sau de proprietate asupra apartamentelor respective, și anume Hotărârea din 28 martie 1997, ea nu și l-a putut demonstra în cadrul celei de-a doua acțiuni în revendicare: aceasta a fost respinsă de către instanțele naționale pe motiv de autoritate de lucru judecat în raport cu Decizia rămasă definitivă din 3 decembrie 1994, chiar dacă reclamanta a invocat un nou temei pentru acțiunea sa (paragraful 20 de mai sus).

39. Deși din art. 1201 din Codul civil rezultă foarte clar ca, pentru a reține existența autorității de lucru judecat, este nevoie de o triplă identitate - de părți, de obiect și de cauza a celor două acțiuni (paragraful 27 de mai sus), Tribunalul Municipiului București a respins cea de-a doua acțiune în revendicare, fără a da explicații asupra pretensei identități de cauza a celor două acțiuni (paragraful 21 de mai sus).

40. Curtea mai constata că, atunci când a statuat asupra recursului, Curtea Supremă de Justiție a respins afirmațiile reclamantei referitoare la lipsa de identitate de cauza, pe motiv că nu prezentase nici actul de transfer de proprietate, nici procesul-verbal impus de convenția din 1947 pentru transferul dreptului de proprietate. Or, din Sentința rămasă definitivă din 28 martie 1997 reiese ca reclamanta nu avea cum să prezinte procesul-verbal, în măsura în care instanța constatare că semnatarii convenției din 1947 au omis să îl redacteze (paragraful 18 de mai sus).

41. În plus, Curtea observă ca nici o instanță nu a explicat motivele pentru care Sentința rămasă definitivă din 28 martie 1997 nu a constituit un act care constata dreptul de proprietate, așa cum susținea reclamanta, și nici nu a indicat care act ar fi putut beneficia de o asemenea calificare. În această situație, nu este exagerat să considerăm că Sentința definitivă din 28 martie 1997, care a dat câștig de cauza reclamantei, este lipsită de orice interes juridic, în măsura în care persoana interesată nu se mai bucura de posibilitatea clară și concretă de a-și dovedi în justiție dreptul pe care aceasta i l-a recunoscut.

42. În această privință, Curtea observă că Curtea de Apel București a indicat faptul că reclamanta s-ar fi putut prevala de aceasta sentința printr-o cerere de revizuire a Deciziei din 3 decembrie 1994. Art. 322 din Codul de procedură civilă, așa cum este el interpretat de către instanțele interne (paragraful 28 de mai sus), prevede, ca o condiție de admisibilitate a cererii, în special existența unei „probe decisive noi” în momentul pronunțării deciziei a cărei revizuirii se solicită. Or, Curtea relevă faptul că Sentința din 28 martie 1997 era ulterioară hotărârii rămase definitivă atacate, și anume Decizia din 3 decembrie 1994. Pe cale de consecință, aceasta cale nu oferea reclamantei o posibilitate clară și concretă de a contesta un act ce constituie o ingerință în drepturile sale.

43. În lumina celor de mai sus, Curtea consideră ca accesul la justiție, dar numai pentru a i se declara acțiunea inadmisibilă prin efectul legii, nu respecta imperativele art. 6 alin. 1 din Convenție și ca reclamanta a fost astfel lipsită de posibilitatea clară și concretă de a avea acces la o instanță care să statueze asupra contestației sale referitoare la drepturi și obligații cu caracter civil.

44. În concluzie, a avut loc încălcarea art. 6 alin. 1 din Convenție.

II. Asupra pretensei încălcări a art. 1 din Protocolul nr. 1

45. Reclamanta consideră că apartamentele în cauză nu au devenit niciodată proprietatea statului. Mai mult, ea se plânge că nu se poate bucura de dreptul sau de proprietate asupra acestor apartamente. Ea se consideră victima unei încălcări a dreptului sau de proprietate garantat de art. 1 din Protocolul nr. 1, care prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

46. Guvernul consideră că reclamanta nu are nici un „bun” și nici o „speranță legitimă” de a obține recunoașterea dreptului sau de proprietate asupra părții litigioase a imobilului, în sensul jurisprudenței organelor Convenției referitoare la art. 1 citat mai sus [*Kopecky împotriva Slovaciei* (GC), nr. 44.912/98, § 51-54]. El consideră că acțiunea ce s-a încheiat prin Sentința rămasă definitivă din 28 martie 1997 a Judecătoriei Sectorului 1 București nu i-a recunoscut reclamantei decât calitatea de „fost proprietar” în sensul Legii nr.

112/1995 și nu i-a transferat un drept de proprietate asupra părții litigioase a imobilului, intrată în patrimoniul statului în 1950, așadar, înainte de ratificarea Convenției de către România la data de 20 iunie 1994.

47. Reclamanta consideră că apartamentele pe care le-a revendicat nu au intrat niciodată în patrimoniul statului, hotărârile Consiliului de Miniștri din 1950 și 1955 nefiind legi, în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1. Ea consideră că are un „bun” recunoscut prin Sentința din 28 martie 1997, a cărei posesie a pierdut-o temporar și abuziv în favoarea statului. Ea arată și ca art. 2 alin. (2) din Legea nr. 10 din 8 februarie 2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prevede ca persoanele ale căror imobile au fost naționalizate fără titlu valabil își păstrează calitatea de proprietar pe care o aveau la data naționalizării.

48. Curtea consideră că acest capăt de cerere este direct legat de cel analizat din perspectiva art. 6 alin. 1 din Convenție. Ținând cont de concluziile sale din paragrafele 40 și 41 de mai sus, aceasta consideră că nu exista motive să se statueze asupra temeiniciei sale (vezi, *mutatis mutandis*, printre altele, *Glod împotriva României*, nr. 41.134/98, § 46, 16 septembrie 2003, și *Albina împotriva României*, nr. 57.808/00, § 42, 28 aprilie 2005).

III. Asupra aplicării art. 41 din Convenție

49. Conform prevederilor art. 41 din Convenție,

În cazul în care Curtea declara că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.

A. Prejudiciu

50. Reclamanta solicită, pe baza unui raport de expertiză, 361.343 euro, reprezentând valoarea celor trei apartamente în cauza și a terenurilor aferente. De asemenea, ea solicită o sumă de 368.483 euro corespunzătoare chiriilor pe care le-ar fi putut încasa pentru apartamente între luna ianuarie 1997 și data realizării raportului de expertiză, și anume luna septembrie 2004.

Mai mult, ea solicită 20.000 euro cu titlu de daune morale pentru neplăcerile și frustrările pe care i le-au produs instanțele naționale prin respingerea celei de-a doua acțiuni în revendicare pe motiv de autoritate de lucru judecat.

51. Guvernul consideră că sumele solicitate cu titlu de prejudiciu material nu reprezintă valoarea reală a apartamentelor revendicate. Conform raportului de expertiză prezentat, valoarea celor trei apartamente și a terenurilor aferente a fost estimată la 107.393 euro. În ceea ce privește lipsa de folosință, Guvernul subliniază ca, în conformitate cu jurisprudența Curții în materie, nicio reparație nu trebuie acordată reclamantei (*Popa și alții împotriva României*, nr. 31.172/96, § 55, 29 aprilie 2003). În orice caz, Guvernul subliniază

ca în această privință expertiza ar fi trebuit să țină cont de valoarea chiriei stabilite de prevederile legale în vigoare la data respectivă.

În ceea ce privește daunele morale, Guvernul consideră că suma solicitată este exagerată și că nu s-a stabilit nicio legătură de cauzalitate între pretinsul prejudiciu și o eventuală încălcare a dreptului reclamantei de a avea acces la justiție. În opinia sa, o eventuală constatare a încălcării art. 6 alin. 1 din Convenție ar constitui în sine o reparație echitabilă satisfăcătoare.

52. Curtea observă că, în speță, singurul temei ce trebuie reținut pentru acordarea satisfacției echitabile constă în faptul că reclamanta nu a beneficiat de un drept de acces la justiție pentru a-și revendica bunurile imobiliare, încălcându-se art. 6 din Convenție.

53. În ceea ce privește pretinsul prejudiciu material, Curtea nu poate specula la ce rezultat ar fi putut duce cea de-a doua acțiune în revendicare dacă încălcarea Convenției nu ar fi avut loc. Așadar, nu are motive pentru care să îi acorde reclamantei despăgubiri cu acest titlu (vezi, *mutatis mutandis*, *Findlay împotriva Regatului Unit*, Hotărârea din 25 februarie 1997, Culegere 1997-I, p. 284, § 85).

54. În ceea ce privește prejudiciul moral, Curtea consideră că reclamanta a suferit o frustrare din cauza respingerii celei de-a doua acțiuni în revendicare. Statuând în echitate, Curtea îi acordă 5.000 euro cu titlu de prejudiciu moral.

55. Curtea reamintește și jurisprudența sa bine stabilită, conform căreia în caz de încălcare a art. 6 din Convenție trebuie ca reclamantul să fie repus, pe cât posibil, într-o situație echivalentă cu cea în care s-ar fi aflat dacă n-ar fi existat încălcarea cerințelor acestui articol [*Piersack împotriva Belgiei* (art. 50), Hotărârea din 26 octombrie 1984, seria A nr. 85, p. 16, § 12]. O hotărâre prin care se constata o încălcare determină pentru statul pârât obligația juridică nu numai de a plăti persoanei interesate sumele alocate cu titlu de satisfacție echitabilă, dar și de a alege, sub controlul Comitetului Miniștrilor al Consiliului European, măsurile generale și/sau, dacă este cazul, individuale ce trebuie adoptate în ordinea sa juridică internă pentru a pune capăt încălcării constatate de către Curte și pentru a-i șterge pe cât posibil consecințele, astfel încât să restabilească, în măsura posibilităților, situația anterioară acesteia [*Ilașcu și alții împotriva Moldovei și Rusiei* (GC), nr. 48.787/99, § 487, CEDO 2004-VII].

56. Art. 322 alin. 9 din Codul de procedură civilă permite revizuirea unui proces pe plan intern în cazul în care Curtea a constatat încălcarea drepturilor unui reclamant. Mai mult, Curtea consideră că atunci când conchide că un reclamant nu a avut acces la o instanță stabilită prin lege, reparația cea mai potrivită ar fi, în principiu, rejudecarea sau redeschiderea procedurii în timp util și cu respectarea cerințelor art. 6 din Convenție (vezi, *mutatis mutandis*, *Somogy împotriva Italiei*, nr. 67.972/01, § 86, 18 mai 2004, *Gencel împotriva Turciei*, nr. 53.431/99, § 27, 23 octombrie 2003, *Tahir Duran împotriva Turciei*, nr. 40.997/98, § 23, 29 ianuarie 2004, și *Caloglu împotriva Turciei*, nr. 55.812/00, § 30, 29 iulie 2004).

B. Cheltuieli de judecată

57. Reclamanta solicită rambursarea cheltuielilor de judecată, însă nu își detaliază și nici nu își justifică cererea, făcând referire numai la raportul de expertiză realizat pentru stabilirea prejudiciului material.

58. Guvernul nu se opune rambursării cheltuielilor de judecată, cu condiția ca ele să fie justificate, necesare și rezonabile.

59. Totuși, în speță, deoarece reclamanta nu a precizat valoarea acestor cheltuieli și nu a depus niciun document justificativ în acest sens, Curtea decide să nu îi acorde nicio sumă cu acest titlu.

C. Dobânzi

60. Curtea consideră potrivit ca rata dobânzii moratorii să se bazeze pe rata dobânzii facilității de preț marginal a Băncii Centrale Europene, majorată cu 3 puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE:

- 1.** hotărăște că a avut loc încălcarea art. 6 alin. 1 din Convenție;
- 2.** hotărăște că nu se impune analiza pretensei încălcări a art. 1 din Protocolul nr. 1;
- 3.** hotărăște:

a)ca statul pârât să asigure, în termen de 6 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, conform art. 44 alin. 2 din Convenție, și dacă reclamanta dorește acest lucru, redeschiderea procedurii și să îi plătească 5.000 (cinci mii) euro cu titlu de daune morale, precum și orice altă suma datorată cu titlu de impozit, convertită în lei românești, la cursul de schimb aplicabil la data plății;

b)ca, începând de la expirarea termenului respectiv și până la plata efectivă, această sumă să fie majorată cu o dobândă simplă de întârziere egală cu dobânda minimă pentru împrumut practică de Banca Centrală Europeană, valabilă în această perioadă, la aceasta adăugându-se o majorare cu 3 puncte procentuale;

- 4.** respinge cererea de despăgubire echitabilă pentru rest.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris la data de 26 ianuarie 2006, în temeiul art. 77 alin. 2 și 3 din Regulament.

Bostjan M. Zupancic,
președinte

Vincent Berger,
grefier